

УДК 327

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v044.2023.18>**В. А. Ястребова**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3997-9335>

аспірант кафедри політичних теорій

Національного університету «Одеська юридична академія»

## ІНСПІРОВАНО-ЗОВНІШНІЙ СЕПАРАТИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ КВАЗІДЕРЖАВНИХ УТВОРЕНЬ В КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

В умовах сьогодення на світовій арені досить гостро постає така невирішена проблема, як квазідержавні утворення, мета їх створення, наслідки існування та ін. В сучасному світі нараховується досить значна кількість квазідержавних утворень, які вважаються «сірими зонами», через те, що на територіях квазідержавних утворень не діє міжнародне законодавство, а утримують владний контроль невизнані збройні формування, які називають себе урядом. Найбільшою актуальною проблемою перед нами постає кількісне збільшення квазідержавних утворень. Проте, також важливою проблемою є технологія створення квазідержавних утворень. Також слід зазначити, що потрібно акцентувати увагу на розподіленні термінів невизнана держава та квазідержавне утворення. Етнополітичний словник визначає державоподібні утворення (квазідержави) як особливий вид суб'єктів міжнародного права, що мають певні ознаки держав, але не є такими в загальноприйнятому розумінні [1]. Квазідержавні утворення виникають, як результат політичної кризи в регіоні певної країни. Але початок вищезазначених політичних криз створюється як проект, направлений блокування тих чи інших дій урядами держав. Більшість квазідержавних утворень (на пострадянському просторі) утворилися внаслідок сепаратизму та участі в цьому процесі сусідніх держав, зацікавлених в етнополітичній дезінтеграції та підтриманні етнополітичної нестабільності [2]. Слід зазначити, що головним центром, який створює політичні кризи в інших країнах, слід вважати Російську Федерацію. Після розпаду СРСР, політичні еліти РФ активно просували ідеї відродження «радянської імперії», які мали на меті тримання проросійського курсу країнами, які раніше входили до СРСР (Україна, Грузія, Азербайджан, Молдова та ін.). Експерти сходяться на думці, що у випадку Придністров'я, Південної Осетії та Абхазії йдеться про блокування держав, до яких належали ці території – Грузії та Молдови, – в євроінтеграційному, євроатлантичному поступі; у випадку Нагірного Карабаху – у послабленні енергетично потужного Азербайджану на користь енергозалежної від Росії Вірменії. Тобто, розглядати квазідержавні утворення на пострадянському просторі можливо,

як проекти РФ, котрі направлені на дестабілізацію політичної ситуації в певній країні. Але, квазідержавне утворення – це фактично проміжний результат, який дозволяє дестабілізувати політичну ситуацію в певній країні, а для того, щоб створити квазідержавне утворення потрібно реалізувати певну кількість дій, щоб викликати підтримку у місцевого населення або створити ілюзію підтримки місцевого населення через місцеві засоби масової інформації. Якщо досліджувати історію виникнення квазідержавних утворень на пострадянському просторі, то можна прийти до висновку, що у всіх випадках створення, відбувались процеси сепаратизму, які були інспіровані ззовні. Зовнішньо-інспірований сепаратизм, як явище розглядається у статті П.Л. Лисянського та Е.В. Мамонтовій, де автори статті приходять до висновку: «Відповідно до цього можна стверджувати, що сепаратизм в Україні є інспірованим зовнішніми політичними силами, а його джерело слід шукати у центрах прийняття рішень зацікавлених країн. Таким чином з огляду на природу регіонального сепаратизму в Україні, яка криється у поєднанні зовнішнього та штучного факторів ми пропонуємо визначити його як зовнішньо-інспірований сепаратизм» [3]. Також Лисянський П.Л. аналізує можливість впливу регіонального сепаратизму країн сусідів, на політичну ситуацію в Україні та, як приклад приводе ситуацію зі спробою створення квазідержавного утворення у західних районах Одеської області, під назвою «Бесарадська народна республіка»: «Приклад з політичними процесами регіонального сепаратизму у Молдові, наявний приклад того, як політичні процеси країни сусіда, інспіровані ззовні можуть негативно вплинути на політичну ситуацію в межуючому регіоні України, де в 2015 році вже була спроба дестабілізації політичної ситуації» [4]. Окремі дослідники розглядають сепаратизм, як складне багато-планове явище соціально-політичної дійсності [5]. Якщо аналізувати випадки виникнення сепаратизму в окремих країнах, то можна прийти до висновку, що підвищення або посилення сепаратистських настроїв серед населення країн може бути або інспіровано зовнішніми чинниками, або набути через бажання етнічної групи громадян певного регіону країни

до реалізації права на самовизначення народів. Експерти та політологи різних країн сходяться в баченні того, що однією з головних причин сепаратистських конфліктів є недолік міжнародного законодавства. Так в ст. 1 п. 3 Статуту Організації Об'єднаних Націй закріплене «право народів на самовизначення», а у ст. 2 п. 4 «непорушність кордонів кожної країни члена ООН». Дані пункти суперечать між собою та створюють протиріччя, які призводять до політичних і військових конфліктів між державами та націями.

Квазідержавні утворення, які виникли унаслідок політичної дестабілізації в певній країні (на пострадянському просторі) виконували роль де стабілізаційного фактору, а у 2022 році, навіть стали причиною військової агресії РФ проти України. Для того, щоб зрозуміти основну мету створення квазідержавних утворень потрібно розглянути декілька прикладів існування квазідержавних утворень на пострадянському просторі. Після розпаду радянського союзу Молдова, як незалежна держава зіткнулася одразу з двома сепаратистськими конфліктами, один з них виник у Придністров'ї, а інший в Гагаузії. Негативні наслідки сепаратистських процесів у Молдові, а також їх вплив на Україну досліджували Українські науковці Н. Нічаєва-Юрійчук, Б. Левик, Ю. Мателешко, Н. Антонюк, І. Зінько та ін. Аспекти сепаратизму у Молдові у різних ракурсах розглядали західні експерти та науковці, такі як В. Кроутер, К. Калущ, Ч. Кинг, І. Вольфшвенгер, П. Клейв та ін. У 1989 році, частину території Молдови, яка входила до радянського союзу на правах однієї з 15 республік охопили сепаратистські настрої. Зокрема 19 серпня 1990 року відбувся перший з'їзд депутатів усіх рівнів з п'яти районів півдня Молдови, на якому була проголошена Гагаузька Автономна Радянська Соціалістична Республіка. 25 жовтня 1990 року відбулися перші вибори Верховної Ради Республіки Гагаузії, а 1 грудня 1990 року відбулися вибори президента незвіданої Республіки Гагаузії. Радянське керівництво Молдови не влаштував такий розвиток подій. Тому з метою придушення сепаратистський настроїв південної частини Молдови, а також відокремлення Гагаузії від Молдови партійне керівництво вирішує здійснити спробу силового вирішення цього питання. 26 жовтня в Комрат спрямовуються радянські війська Болградської дивізії, а 30 грудня і радянські спецназівці. Але задля мирного врегулювання конфлікту уряд Молдови вимушений був поступитися та відвести війська з території незвіданої республіки Гагаузії. В період з 1990 по 1994 роки тривали перемовини між Молдовою та незвіданою республікою Гагаузією щодо врегулювання територіального спору мирним шляхом. А 23 грудня 1994 року парламент Молдови прийняв закон про

особливий статус Гагаузії, який наділив мешканців та території, котрі входили до складу незвіданої республіки Гагаузія правами автономії у складі Молдови. Одночасно з політичними процесами направленими на відокремлення Гагаузії від Молдови, практично дзеркальні процеси відбуваються в іншій частині Молдови Придністров'ї. 2 вересня 1990 року в місті Тирасполь відбувся II надзвичайний з'їзд депутатів усіх рівнів Придністров'я, на якому була проголошена Придністровська Молдавська Радянська Соціалістична Республіка, як радянська республіка в складі СРСР. Таку політичний процес можна вважати результатом конфлікту інтересів політичної еліти центру Молдови та місцевими політичними елітами, який виник через перебудову СРСР та МРСР. Після розпаду СРСР, 5 листопада 1991 року ПМРСР була перейменована в Придністровську Молдавську Республіку. У 1992 році конфлікт між ПМР та Молдовою перейшов у військове протистояння між збройними силами Молдови з одного боку, та російськими військовими і сепаратистами ПМР з іншого. На даний час Автономне територіальне утворення Гагаузії входить в склад Молдови на правах автономії. Придністровська молдавська республіка, має статус квазідержавного утворення і не входить до складу Молдови, а очільники так званої ПМР активно критикують курс уряду Молдови на зближення з ЄС. Також слід зазначити, що на території ПМР розташований оперативна група військ РФ. Також на території квазідержавного утворення ПМР у селищі Колбасна, розташований склад боєприпасів, який у радянські часи був основним складом західного військового округу СРСР. Також слід зазначити, що ПМР має спільний кодон з Україною протяжністю 400 км у Одеській та Вінницькій областях. Після того, як РФ здійснила 24 лютого 2024 року повномасштабне військове вторгнення в Україну, засоби масової інформації неодноразово повідомляли про намагання Москви залучити до військової агресії сили ПМР [6]. Керівництво автономного територіального утворення Гагаузії, яке входить до складу Молдови на правах автономії, після повномасштабного вторгнення РФ в Україну, зайняло проросійські позиції. Після набуття Республікою Молдова статусу кандидата в члени ЄС, перший заступник голови комітету Держдуми з міжнародних справ, голова правління фонду «Російський світ» В'ячеслав Ніконов заявив: «Дії Кишинева можуть призвести до загрози територіальній цілісності Молдови». У той самий час, на території Молдови, зокрема у м. Комрат пройшов установчий з'їзд громадсько-політичного руху «Народний Союз Гагаузії». Потрібно зазначити, що політичні діячі автономного територіального утворення Гагаузії, яке входить до складу Молдови, завжди мали стійкий діалог з РФ, наприклад

25 січня 2022 року під час установчого засідання депутатів Народної ради Гагаузії було ухвалено рішення про формування делегації для переговорів щодо надання допомоги населенню АТУ Гагаузія у зв'язку з кризовою ситуацією в енергосекторі Молдови. До складу делегації увійшли депутати Народних Зборів Гагаузії Віктор Петров (керівник Делегації), Леонід Кіюся та Олена Юрченко. Під час установчого з'їзду громадсько-політичного руху «Народний Союз Гагаузія» 23 червня 2022 року було проголошено резолюцію у фінальній частині якої було зазначено: «Приймаємо рішення об'єднати сили гагаузького народу, який проживає в автономії, в інших регіонах Республіки Молдова так і за межами країни і оголошуємо про створення в республіці суспільно-політичного руху «Gagauz Halk Birlii / Народний Союз Гагаузії». Суспільно-політичний рух очолив Віктор Петров, який є депутатом Народних зборів Гагаузії та був очільником вищезгаданої делегації депутатів АТО Гагаузія до Москви. Під час установчого з'їзду вищезгаданого союзу, була проголошена резолюція та заклик для мешканців Гагаузії та гагаузів, які мешкають в інших країнах на підтримку добрих стосунків з РФ. Згідно з даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року [7], на території Одеської області проживають 27,6 тисяч гагаузів, які компактно розміщені у Болградському, Ренійському, Тарутинському, Кілійському, Арцизьському районах. Враховуючи етнотериторіальні відмінності населених пунктів, які розташовані в західно-південних регіонах Одеської області, та знаходяться у транскордонному просторі України та Молдови і межують з населеними пунктами автономно територіального утворення Гагаузія, є ризик того, що заклики громадсько-політичних рухів Гагаузії на підтримку стосунків з РФ до своїх співгромадян, які мешкають на території Одеської області можуть спричинити утворення негативних політичних процесів в Україні. Під негативними політичними процесами слід розуміти – підвищення рівня сепаратистських настроїв серед місцевого населення етнічної частини Одеської області, а також посилення процесів інспірованого сепаратизму.

Якщо узагальнювати географію сепаратистських процесів у країнах пострадянського простору то можна прийти до висновку, що практично кожна країна, яка входила до складу колишнього СРСР зіштовхнулася с проблемами сепаратизму, які мали наслідки масштабних заворушень або створення військового конфлікту:

Узбекистан – зафіксовані процеси сепаратизму на території республіки Каракалпакстан;

Киргізія – зафіксовані процеси сепаратизму на територіях Ошської та Джалал-Абадська області;

Таджикистан – зафіксовані процеси сепаратизму на території Гірничо-Бадахшанська області;

Азербайджан – зафіксовані процеси сепаратизму на територіях Нагірно-Карабахської республіки та Талиш-Муганської автономної республіки;

Грузія – зафіксовані процеси сепаратизму на територіях Аджарії, Абхазії, Південної Осетії, Самцхе-Джакахеїї;

Російська федерація – зафіксовані процеси сепаратизму на територіях Чечні, Татарстану, Кадарській зоні, Свердловській області;

Молдова – зафіксовані процеси сепаратизму на територіях Гагаузії та Придністров'ї;

Україна – зафіксовані процеси сепаратизму на територіях Луганської, Донецької, Одеської та Закарпатської областях.

Військові конфлікти на ґрунті сепаратизму виникли в Україні (2014 рік Луганська та Донецька Области), в Молдові (Придністров'є Тірасполь), Грузія (Абхазія та Південна Осетія), Російська федерація (Чечня), Азербайджан (Нагірно-Карабахська республіка). Слід зазначити, що перші сепаратистські конфлікти у Грузії виникли у 1991-1993 роках, а в 2008 році РФ здійснила повномасштабне вторгнення у Грузію, з метою захисту місцевих мешканців та громадян РФ. Але слід зазначити, що за кілька місяців перед повномасштабним вторгненням на території Абхазії та Південної Осетії роздавались паспорти громадян РФ місцевим мешканцям. Приблизно такий самий сценарій виник в Україні, квазідержавні утворення «ЛНР» та «ДНР» виникли у 2014 році. Очільниками квазідержавних утворень «ЛНР» та «ДНР» виступили громадяни РФ (в «ЛНР» т.з. уряд очолював Марат Баширов (політихнолог), в «ДНР» Олександр Бородай (політехнолог, нині діючий депутат держдуми рф). У військовому плані підтримку місцевих еліт та сепаратистів здійснювали козаки (Всевеликое войско Донское) и загони так званих добровольців, до яких входив славнозвісний Ігор Стрелков-Гіркин, який в минулому був полковником ФСБ РФ.

Одним з головних інструментів втілення технології інспіровано-зовнішнього сепаратизму є військова підтримка сепаратистських рухів. Військові дії на території Придністров'я 1992-го року велися між молдавськими військами (а також силами МВС та спецслужб Республіки Молдова), з одного боку, і, озброєними формуваннями невизнаної Придністровської Молдавської Республіки, які активно підтримувала Російська Федерація. Ще на початку 1992 р. до Придністров'я стали приїжджати добровольці з Росії, серед них велика кількість було козаків-добровольців, у зв'язку з тим, що на території Придністров'я було проголошено відтворення Чорноморського козачого війська, російські козаки та козаці загони стали прибувати до Придністров'я. Представники Забайкальського, Донського, Оренбурзького, Всекубанського козацьких військ. Під



час Грузино-абхазського військового конфлікту на боці Абхазії виступили добровольчі підрозділи «Кубанського козачого війська» з РФ. У бойових діях брало участь понад півтори тисячі козаків, переважно кубанців. Переважна більшість росіян, що воювали в ході грузино-абхазського конфлікту перебували у козацьких загонах. Громадянська війна в Таджикистані, вважається, як збройний внутрішньо етнічний конфлікт у Таджикистані між прихильниками центральної влади і різними угрупованнями в особі Об'єднаної таджицької опозиції, що послідував за проголошенням незалежності країни після розпаду СРСР. У червні 1991 року, в момент загострення ситуації в Таджикистані ще до початку фази активних бойових дій на території Таджикистану була створена козацька громада – "Амудар'їнська лінія" (з 1996 р. вона структурно увійшла до складу 1-го відділу Оренбурзького козачого війська Союзу) члени якої надалі брали участь у бойових діях, обстоючи інтереси Російської Федерації в даному конфлікті. В даний час козацька громада "Амудар'їнська лінія" входить на правах колективного члена в Російську громаду республіки з самого її утворення і є однією з ланок першого відділу Оренбурзького козачого війська "Союзу козаків Росії".

Також слід акцентувати увагу на проектах інспіровано-зовнішнього сепаратизму, які не вдалося реалізувати. даткового вичення. У 2015 році спецслужби РФ здійснили спробу по дестабілізації ситуацію в південних регіонах України, через реалізацію проектів «Народна рада Миколаєва», «Одеська народна республіка» та «Бесарабська народна республіка», останню Уряд України визнав терористичною організацією [8, с. 196]. 28-29 жовтня 2015 року у місті Білгород-Дністровський Одеської області відбувся з'їзд «Народної Ради Бесарабії» на якому учасники заходу проголосували за декларацію в якій, йдеться про возз'єднання української Бессарабії з молдавською Гагаузією і відтворення республіки Буджак [3]. Одночасно з подіями у Білгород-Дністровському, на території Молдови поблизу м. Комрат, яке входить до автономного територіального утворення Гагаузія, 29 жовтня 2015 року відбувся молодіжний мітинг у підтримку створення «Бесарабської республіки Буджак». Причетність РФ до реалізації вищезгаданих проектів підтверджується тим, що за координацію та організацію заходів сепаратистського спрямування відповідали громадяни РФ. Згідно з заявою Василя Грицака, який був головою СБУ у 2015-2019 рр., проектом «Бессарабія» керував Інал Ардзінба заступник радника президента РФ Путіна Владислава Суркова і син бойовика Бату Ардзінба, що воював в Абхазії проти Грузії, а одним із координаторів вищезгаданих антиукраїнських проектів був громадянин

РФ Дмитро Соїн, який очолює громадську організацію «Союз придністровців України», мешкає на території РФ, а також вважається науковим та політичним діячем ПМР [4, с. 17-18]. що дає вагомий підстави для висновку про причетність спецслужб РФ до організації антиукраїнських проектів в південних регіонах України. У червні 2015 року, Служба безпеки України повідомила про повну ліквідацію та затримання членів незаконних організацій «Народна рада Миколаєва» та «Бесарабська народна республіка». Слід зазначити, що на пострадянському просторі незважаючи на розгортання сепаратистських конфліктів інспірованих з зовні, тільки правлячому режимі в Казахстані вдалося не допустити створення квазідержавного утворення на території країни.

Створення квазідержавних утворень в країнах пострадянського простору, автор статті пропонує розглядати, як проекти «федерального центру» (Російська Федерація) за для постійного контролю геополітичних намірів країн, які раніше входили до СРСР. Квазідержавні утворення створюються на території інших країн за для штучного створення політичних криз та швидкого введення парамілітарних утворень РФ для загострення ситуації та переведення її з політичного на військовий конфлікти. Отже сепаратистські конфлікти на території України не можна вважати природними, у зв'язку з тим, що у Луганській та Донецькій областях ніколи не було етнічних або релігійних конфліктів. Випадки створення квазідержавних утворень в Луганську та Донецьку у 2014 році можна вважати реалізацією інспіровано-зовнішнього сепаратизму, який був реалізований за допомогою РФ. Аналогічні дії РФ по створенню квазідержавних утворень в Україні та Молдові у 2015 році, закінчилися поразкою та ліквідацією незаконних формувань. Якщо аналізувати діяльність квазідержавних утворень на пострадянському просторі, то можна прийти до висновку, що всі ці квазідержавні формування активно співпрацюють з РФ, також вони мають військову підтримку з РФ, як наприклад оперативна група військ РФ у Придністров'ї. Також слід зазначити, що військове вторгнення РФ в Україну, сталося під приводом захисту громадян РФ та російськомовного населення на території «ЛНР» та «ДНР», хоча слід зазначити, що в супереч «Мінським домовленостям» в РФ прийняли закони направлені на поліпшення видачі паспортів РФ мешканцям окупованих територій Луганської та Донецької областей і на протязі 2019-2021 року видавали паспорти громадян РФ, а в 2022 році під приводом захисту «громадян рф» почали повномасштабне вторгнення. Підводячи підсумки, автор приходить до висновку, що квазідержавні утворення, які були створені через інструменти інспіровано-зовнішнього сепаратизму, потрібні

зацікавленій країні (Російській Федерації), як території на яких не діє міжнародне законодавство, де не має незалежних медіа та правозахисних організацій, а от же дуже важко дізнатися, що коїться на цих територіях. Таким чином зацікавлена країна, яка дестабілізувала ситуацію, може використовувати територію та населення, яке на ній мешкає на власний розсуд. Наприклад можна загадати приклад, який наведений у даній статті про заклики громадських діячів Гагаузії про необхідність налагоджувати діалог з РФ, або втягування військових формувань ПМР до військового протистояння з Україною на боці РФ. Інспіровано-зовнішній сепаратизм на пострадянському просторі, це інструмент по створенню квазідержавних утворень в країнах колишнього СРСР, а створенні квазідержави є проектом зацікавленої країни по дестабілізації ситуації в окремому регіоні іншої держави, за для блокування приєднання цієї держави до демократичного співтовариства та блокування розвитку демократії в цілому.

#### Література

1. Невизнані держави. [Електронний ресурс] / Великий юридичний словник онлайн. – Режим доступу: <http://lawenc.net/word/gosudarstvopodobnye-obrazovaniya-kvazigosudarstva-1390.html>.
2. Асланов С. Невизнані квазідержавні утворення як фактор етнополітичної нестабільності в Україні. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. ІФ Кураса НАН України. Київ: 2015. № 1. С. 207-216.
3. Мамонтова Е.В., Лисянський П.Л. Інспірований сепаратизм в Україні як політичне явище та наукова категорія. Актуальні проблеми політики. Одеса: 2022. № 70. С. 49-54.
4. Лисянський П.Л. Регіональний сепаратизм Молдови, як інструмент впливу РФ на дестабілізацію ситуації в Україні. Одеса: Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. № 39. С. 147-151.
5. Хилько М.І. Сепаратизм: походження, сутність, різновиди. «Гілея». Політичні науки. 2019. № 144. С. 128.
6. Чим Придністров'я погрожує Україні. [Електронний ресурс] / Новий час. Режим доступу: <https://nv.ua/ukraine/politics/skolko-voysk-v-pridnestroveshem-oni-grozyat-karta-boevyh-deystviy-novosti-ukrainy-50237181.html>
7. [Електронний ресурс]. Вікіпедія: Вільна Енциклопедія: «Гагаузи в Україні» URL: <https://uk.wikipedia.org> (13.01.2023 року).
8. Хойнацька Л.М. Тероризм як соціально-політичне явище. Матеріали III підсумкової науково-практичної конференції (16 травня 2019 року). Київ: 2019, с. 196.
9. [Електронний ресурс]. Вікіпедія: Вільна Енциклопедія : «Бесарабська народна республіка» URL: <https://uk.wikipedia.org> (13.01.2023 року).
10. Шандра А., Сілі Р. Внутрішня кухня гібридної війни РФ проти України. Аналітичний звіт: Київ. 2019. С. 17-18.

#### Анотація

**Ястребова В. А. Інспіровано-зовнішній сепаратизм як інструмент створення квазідержавних утворень в країнах пострадянського простору. – Стаття.**

У статті розглядається та аналізується застосування технології зовнішньо-інспірованого сепаратизму, як інструмента дестабілізації політичної ситуації в окремій країні, а також просування штучно створених наративів, з метою їх використання в ідеологічному обґрунтуванні та поясненні місцевому населенню про «необхідність» створення квазідержавного утворення в регіоні окремо взятій країні. Проведено порівняльний аналіз покрокових алгоритмів під час спроби створення квазідержавних утворень в Україні, Грузії, Молдові. В процесі порівняльного аналізу було виявлено застосування інспіровано-зовнішньої технології розповсюдження сепаратистських настроїв в Україні, Грузії та Молдові. Проведено детальний аналіз по створенню та реалізації сценаріїв політичної дестабілізації на території України у 2014 та 2015 роках з подальшими спробами створення квазідержавних утворень. Детально розглянуто таке явище, як інспіровано-зовнішній сепаратизм, як намагання зацікавлених країн в приховуванні своїх намірів по дестабілізації політичної ситуації в інших країнах. В статті також розглядаються етапи реалізації технології інспіровано-зовнішнього сепаратизму. Важливий елемент, який було досліджено у статті це – діяльність зовнішніх агентів впливу, які працювали у громадській, політичній, медійних сферах на території України, які працювали на посилення дестабілізації політичної ситуації в Україні. Також автори статті приділяють увагу аналізу наявності етнічного фактору при утворенні квазідержавного утворення в певному регіоні країни, як обґрунтування можливості природного виникнення сепаратистських настроїв у мешканців регіону певної країни. Автор статті приходять до висновку, що більшість квазідержавних утворень на пострадянському просторі були створенні через технологію інспіровано-зовнішнього сепаратизму, тому за для посилення безпеки в країнах чорноморського регіону, а також країнах Східної Європи потрібно визначити чіткий алгоритм протидії технології інспіровано-зовнішнього сепаратизму, як інструмента дестабілізації політичної ситуації в країнах, що в подальшому можуть перерости у військові конфлікти.

*Ключові слова:* інспіровано-зовнішній сепаратизм, сепаратизм, анексія, дестабілізація, квазідержавні утворення, ескалація, військовий конфлікт.

#### Summary

**Yastrebova V. A. Externally inspired separatism as a tool for the creation of quasi-state entities in the countries of the post-Soviet space. – Article.**

The article examines and analyzes the application of the technology of foreign-inspired separatism as a tool to destabilize the political situation in a separate country, as well as the promotion of artificially created narratives, with the aim of using them in ideological justification and explaining to the local population the "necessity" of creating a quasi-state entity in the region of a particular country. A comparative analysis

of step-by-step algorithms during the attempt to create quasi-state entities in Ukraine, Georgia, and Moldova was made. In the process of comparative analysis, the application of the externally inspired technology of spreading separatist sentiments in Ukraine, Georgia, and Moldova was made. A detailed analysis of the creation and implementation of scenarios of political destabilization on the territory of Ukraine in 2014 and 2015 with subsequent attempts to create quasi-state entities was conducted. Such a phenomenon as externally inspired separatism is considered in detail, as an effort of interested countries to hide their intentions to destabilize the political situation in other countries. The article also considers the stages of implementation of the externally inspired separatism technology. An important element that was investigated in this article is the activity of external agents of influence who worked in the public, political, and media spheres on the territory of Ukraine, who worked to strengthen the destabilization of the

political situation in Ukraine. Also, the authors of the article pay attention to the analysis of the presence of an ethnic factor in the formation of a quasi-state entity in a certain region of the country, as a justification for the possibility of the natural emergence of separatist sentiments among residents of a region of a certain country. The author of the article comes to the conclusion that the majority of quasi-state formations in the post-Soviet space were created through the technology of externally inspired separatism. Therefore, in order to strengthen security in the countries of the Black Sea region, as well as the countries of Eastern Europe, it is necessary to define a clear algorithm for countering the technology of externally inspired separatism as a tool for destabilization of the political situation in the countries, which may develop into military conflicts in the future.

*Key words:* externally inspired separatism, secession, annexation, destabilization, quasi-state formations, escalation, military conflict.